

aliquid boni esse. Nazareth interpretatur flos. Videtur autem michi quoddam semen fuisse diuine cognitioni tanquam celo iactatum in terras. allocutiones et promissiones facte celitus ad patres. abraham scilicet ysaac iacob. De quo semine scriptum est. Nisi dominus saluauerit nos. reliquisset nobis semen. sicut se ioma fuisset. sicut gomorra similes essemus. Floruit autem hoc semen innumerabilibus que ostensa sunt. exitu israel de egipto. in figuris. et in actibus per totum iter in deserto. et in executione promissionis. et indeinceps in omnibus uariis prophetarum. in omni regno quoque regum ac sacerdotum in christo autem huius seminis. et horum florum non in merito fructus esse intelligitur. dicente deo. Dominus dabit benignitatem et cetera nostra dabit fructum suum. et de fructu uentris tui ponam super sedem tuam. In nazareth ergo nuntiatur christus nasciturus. quia in flore speratur fructus percussurus. Sed perueniente fructu flos decidit. quia ueritate apparente in carne. figura pertransiit. Unde nazareth ciuitas galilee dicitur. id est transmigrationis. quia nascente christo illa omnia transierunt que superius enuniamus. que ut ait apostolus in figura contangebant illis. Hos ergo flores et nos qui iam fructum tenemus pertransisse uidemus. et idem adhuc flo-

Nº 25

tere uidebantur. Unde dicitur. Vnde et sic. in die decidit nichil. Vespere tenem. id est plenitudo temporis. quia in die cum solem factum ex muliere. factum sub lege. dicitur ipse. ecce noua facio omnia. uetera transierunt. id est peruenit. quomodo in ueritate succedentis fructus. flores decidunt. et arbor manet. Unde rursus scriptum est. femina aruit. illos decidit. ubi dominus manet in eternum. Sic de non ambigis. quia ubi fructus sit. Verbum autem christus est. Bonus itaque fructus. qui manet in eternum. Sed ubi est femina quod aruit. ubi flos qui decidit. propheta respondet. Omnis

Las Etimologias de San Isidoro.

... sunt. An non femina aruit. dum ille in omni specie pinguedine uacua. et sic adhesit. An non etiam flos decidit. quando glacies quam habebant in lege remansit. Si flos non decidit. ubi ergo regnum. ubi sacerdotum. ubi propheta. ubi templum. ubi demum magnalia illa de quibus gloriabantur dicere. quanta audire cognouimus ea. et patres cauerunt nobis. Et iterum. Quod mandauit patribus nostris. et filiis suis. Et hec dicta si

S. ymo...

quod p
tate gali
nullus
Ad uirginitatem
nomen
tam uirgo
tam uirgo
tam humilis ut desponsata
Pulchra pueritia uirginitatis
tatis. nec mediocriter placet do illa
anima. in qua humilitas comedit
uirginitatem. uirginitas exornat
humilitatem. Sicut quanta putas ue
niatione digna est. in qua humilitate
exaltat fecunditas. parit consecrat
uirginitatem. Audis uirginem. audis
humilem. si non potes uirginitatem hu
milis. imitare humilitatem uirginis.
Laudabilis uitas uirginitas. si ma
gis humilitas necessaria. Illa suade
tur. ista preceptur. Ad illam uincaris.
ad istam cogaris. De illa dicitur. qui
potest capere capiat. de ista dicitur. ni
quis efficiatur sicut paruulus iste.
non imitabit uirginum celorum. Illa
si remittitur. ista erigitur. Potest tamen
sine uirginitate saluari. sine humi
litate non potest. Potest inquam
que uirginitate humilitas
amissam. sine humilitate
nec uirginitas marie
quem inquit respicit
si super quietum et humile.
no super uirginem.
humilis non est. spiritus sanctus

sup eam non requieuit. Si sup
eam non requieuit. nec impugnasset.
Quomodo enim de ipso. sine ipso conciperet.
Patec itaque quia ut de spiritu sancto conci
peret. sicut ipsa prohibet. respexit deus hu
militatem ancille sue. potius quam
uirginitatem. Et si placuit ex uirgini
tate. tamen ex humilitate concepit.
Unde constat quia etiam ut placeret
uirginitas. humilitas perculdubio fecit.
Quid dicis uirgo superba. Maria uirginem
se oblitam gloriatur de humilitate. et tamen
negligendo humilitatem blandiris
tibi de uirginitate. Respexit autem illa
deus humilitatem ancille sue. Que illa.
Virgo uita. sobria uirgo de
uota. Quis castior illa. Quis
deuotior. Aut nunquam tua forte pudici
cia gratior castitate marie. ut tu
scilicet sine humilitate placeat sufficiat
tua. quod illa non potuit ex sua. De
niq. quanto honorabilior es ex singu
lari munere castitome. tanto tibi tu
maiozem iniuriam facis. quod eius
in te decorem sedas punitione superbie.
Alioquin expedit tibi uirginem non esse.
quam de uirginitate insolescere. Non
omnium quidem est uirginitas. in
tam paucorum est cum uirginitate humi
litas. Si ergo uirginitatem in maria non potes
non mirari. stude humilitatem mirari. et
si dicitur. Quod si uirgo humilis es.
quisquis es magnus es. Est tamen manus
aliquid quod miretur in maria. scilicet

cum uirginitate fecunditas, a seculo
enim non est auditum: ut aliqua simul
mater eet uirgo. O si uicinus mat adre
das. quo te tua sup eius mirabili celsi
tudine ducer admiratio. Nonne ad
hoc ut te uideas. nec satis posse mira
ri. Nonne tuo imo ueritatis iudicio.
illa que dñm habuit filium. sup oñs
etiam choros exaltabitur angloꝝ.
An non idm angloꝝ maria suum
audact appellat filium dices. fili qd
fecisti nobis sic. Quis hoc audeat
angloꝝ. Sufficit eis q magno ha
bent quod cum sit spe ex condicione:
gra facti uocari sunt angli. testate
ds. Qui facit inquit anglos suos
spe. Maria u mat. se agnoscens.
maiestatem illam cui illi cu reuen
cia seruiunt. suum nuncupat filiu.
Nec dedignatur nuncupari ds: quod
esse dignatus est. Nam paulopost
dit euanglista. ierat inquens subdi
tus illis. Quis. quibus. Ds homin
bus. Ds inquam cui angli subditi
sunt. cui principatus. ipotestates obe
diunt. subditus erat marie. Nec tan
tum marie. sed etiam ioseph. pmari
am. Mutare g utrum libet. i elige
quod amplius mireris. siue filij be
nignissimam dignationem. siue
matris excellentissimam dignitate.
Vtrumq; stupor. utrumq; miraculum.
Et quod femine ds obtemper. humi
litas absq; exemplo. i quod femina

do pncepetur sublimitas sine socio.
In laudibus uirginitatis singularit ca
nuntur: quod secuntur agnum quocq;
ierit. Quibus g laudibus iudicas dig
nam. que etiam pte. Disce homo obe
dire. disce tra subdi. disce puluis obte
perare. De auctore tuo loquens euin
glista. ierat subditus illis. h aut du
bium: quoniam marie ioseph. Crubef
ce supbe eius. Ds se humiliat. i tu
te exaltas. Ds se hominibus subdit.
i tu dnari gestiens hominib. tuo te
preponis auctori. Utinam michi
aliquando tale aliquis cogitanti ds
respondere dignetur. quod isno in
crepando respondit aplo. Nade inquit
post me sathanas. quia non sap is
ea que di sunt. Quociens eni
hominibus pcesse desidero. iocens
dm meum peire concedo. i tunc uere
non sapio. ea que di sunt. De ipso naq;
dictum est. ierat subditus illis. Si
hominis o homo dedignaris imitari
exemplum. certe non erit tibi indig
num sequi auctorem tuum. Si non
potes forsitan sequi eum quocq; ac
rit. dignare ut sequi quo tibi conde
cedit. hoc e si non potes sublime
misdie seruitam uirginitatis. seq
re ut dm pmissimam uiam humilica
tis. A cuius uirtutibus si qui etiam
de uirginitatis demanent. p
fatear. nec ipsi secuntur ag
cuq; ierit. Sequitur quod dm

conquatus humilis. sequitur uir-
go superbus. s; nō eunt quocq; ierit.
quia nec ille ascendē potest ad mundi-
ciam agni qui sine macula est. nec
is ad eisdem mansuetudine ascē-
dē dignatur: qui scilicet non coram
condente. s; coram occidente se obmu-
tuit. Accame salubriorem elegit se-
quendi partem in humilitate peccor.
quam in uirginitate superbus. cum et
illius immundicia sua humil' satisfac-
tio purget. thuius pudicitiam sup-
bia inquinat. S; felix maria: cui nec
humilitas defuit. nec uirginitas. Et
quod singular' uirginitas. qm non
cessant. s; honorant fecunditas. in
ch' lemmus specialis humilitas. qm
nō abstat. s; exultat secunda uirgi-
nitas. i; incorporalis p'ius fecundita.
quam uirginitas simul comitatur
humilitas. Quid horum nō mira-
bile. quid non in comparabile. quid
non singulare. Mirum u' si non
hesitas meorum pondatione. quid
tua iudices dignus admiratione
uicium uidelicet potius stupenda
fecunditas in uirgine. an in mac-
ginitas. sublimitas in ple. an cum
a sublimitate humilitas. nisi qd
abitant horum singulis p'ferenda
simul cuncta incomparabiliter
e atq; felix omnia p'ce-
i aliqua. Quid mirum
mirabilis legitur. i; tenitur

in se suis. mirabiliorē se exiuit
in matre sua. Veniamini g' coniuges
in carne corruptibili. carnis integrita-
tem. miramini etiam nos sacre uirgi-
nes in uirgine fecunditate. uirtamini
in omis homines di matris humilita-
tem. honorate scilicet angli uiri regis ma-
trem. qui nre adoratis uirginis ple.
ipsum utiq; uirum parit ac uirum regē.
uiri genis reparatorem. uie ciuitati
instauratorem. Cumis apud uos ta
sublimis. ut nos tam humilis.
aut parit i; aut decur i; dignitati de-
bita reuerentia. i; indignationi honor **Incip**
igla infela scloz amer **hombia. ij**
Ponum quidem canticum illo
quod solis dabitur in regno di
cantare uirginibus. ipsam uir-
ginum regnam cum cetis. uno pri-
mam inter cetis esse canitam. nemo
cur ambigat. P'uto autem illam p'e
illud quod solis he; cum omib' tamen
uirginibus ei ut dixi commune erit.
dulciori quodam atq; eleganciori car-
mine lectificatura esse ciuitatem di. Cui
utiq; dulcisonos de p'one ul' exprime
modulos. ne ipsarum quidem uir-
ginum ulla digna inueniatur. quia
soli m'ito decantandum seruabitur.
que sola de partu. i; partu diuino gla-
tur. si fatur dixim de partu non in se.
s; in ipso quem peperit. D's siquidē
d's enim est quem peperit. matrem
suam singlari in celestibus donatus

glā. singulari mātis. preuenire
curauit et grā. quā uidelicet inef-
fabilitet et intacta conciperet. et pare-
ret incorrupta. Porro dñi huuisimo-
di decebat natiuitas. quā non nisi
de uirgine nasceretur. talis congru-
ebat et uirgini partus. ut non pareret
nisi dñi. Proinde factor hominum
ut homo fieret nasciturus de homi-
ne. talem sibi ex omnibus debuit de-
ligere. immo condere matrem. quē
et se decere sebat. et sibi nouerat pla-
citum. Voluit itaq. esse uirginem.
de qua immaculata immaculatus p-
cederet. omnium maculas purgatur.
Voluit et humilē. de qua uictis et hu-
milis. corde pducet. harum in se uir-
tutum necessarium omnibus saluber-
rimumq. exemplum ostensurus. De-
dit g. uirgini partum. qui ei iam a-
te et uirginitatis inspirauerat uotum.
et humilitatis prerogauerat mētum.
Alioquin quom. angls eam insequen-
tibus grā plena pnuiciat. si quippiā
ul. parum boni quod ex grā nō esset habebat.
Ut igitur que sc̄m scōz conceptura erat
pariter et partura. sc̄a esset corpore. ac-
cepit donum uirginitatis. ut esset et
mente. accepit humilitatis. his unni-
rum uirgo regia gēnis ornata uirtu-
tum gemino. quia mentis parit et cor-
poris decore prefulgida. specie sua et
pulcritudine sua in celestibus cog-
nita. celi ciuium in se puocauit aspect.

ita ut regis animum in sui concu-
piscenciam inclinaret. et celeste mi-
cum ad se de supis educeret. Et
hoc est quod nobis hic euāgelista
commendat. cum anglm p̄hibet a dō
destinatum ad uirginem. A dō inq. ad
ad uirginem. Id est a cello ad humilē.
a dño ad ancillam. a creatore creatu-
ram. Quanta dignatio dī. quanta
uirginis excellentia. Currite matres.
currite filie. currite om̄s que post euā-
ter eua et parturimum cum efficiā.
et parturitis. adite uirginalem thala-
mum. ingredimini si potestis sororis iudiciū
ur̄ cubiculum. Ecce enim d̄s mittit
ad uirginem. ecce affatur angls maria.
apponite aurem parieti. auscultate
quid nunciet ei. si forte audiatis uide
consolemini. Letare pater adam. et
magis tu o eua mater exulta. qui
sicut omnium parentes. ita omnium sui-
tis p̄ntores. et quod infelicis est.
prius p̄ntores quam parentes. Am-
bo inquam consolamini sup filia.
itali filia. s. illa amplius. de qua
malum ortum est prius. cuius ob-
probrium in om̄s p̄transit mulieres
Iustat namq. tempus quo iam tolli-
tur obprobrium. nec habeat uir qui
causetur adūsus feminam. qui utiq.
dum se imprudenter excusare con-
retur. crudelit̄ illam accusare non
cunctatus est dicens. Mulier quam
dedisti michi. dedit michi de ligno

et comedi. Propterea currit eua ad
mariam. mat^{re} ad filiam. filia per matrem
respondeat. ipsa matris obprobrium
auferat. ipsa patri per matrem satisfaciat.
quia ecce si uir cecidit per feminam.
iam non erigitur nisi per feminam. Quod
dixit ad adam. Mulier quam dedisti
michi. dedit michi de ligno et comedi.
Verba malicie sunt hec. quibus ma-
gis augetur culpam^m deleas. Verumptamen
sapiencia vincit maliciam. cum
occasionem uenit quam ante deus in-
terrogando elere temptauit sed non
potuit. inefauit in deficientis sue
sue pietatis inuenit. Redditur ne-
pe femina per feminam. prudens per fa-
tua. humilis per superba. que per ligno
mortis. gustum tibi porrigat uite.
et per uenenofo cibo illo amaritudinis.
dulcedinem pariat fructus eterni.
Quia igitur uerbum inique excusacio-
nis. in uoce gratiarum actionis. et dicit.
Dne mulier quam dedisti michi dedit
michi de ligno uite et comedi. et dul-
ce factum est super mel ori meo. quia
in ipso uiuificasti me. Ecce enim ad
hoc missus est angelus ad uirginem.
ad uenandam. et omni honore dignissi-
mam uirginem. O feminam singula-
rem uenandam. super omnes feminas ad-
mirabilem. parentum reparatorem.
omnium uiuificatorem. Missus est
angelus ad uirginem. Virgine
ante uirginem mente. uirgine profel-

sione. uirginem deum. qualem de-
scribit aplos. mente et corpore sanctam.
Nec nouiter nec fortuitu inuentam.
sed a seculo electam. ab altissimo preco-
gnitam. et sibi paratam. ab angelis
seruatam. a patribus prefiguratam. a
prophetis premissam. Scrutare scripturas.
et propheta que dico. Visne ut et ego ali-
quod ex his testimonia hic inseram. Ut
pauca loquar de pluribus. quam
aliam tibi deus pre dixisse uidetur.
quando ad serpentem ait. inimici
as ponam uisceribus et mulierem. Et
si adhuc dubitas an de maria hoc
dixerit. audi quod sequitur. Ipsa con-
teret caput tuum. Cui hec seruata
uictoria est. nisi in aere. Ipsa perculdu-
bio caput contuit uenenum. que
omni modam maligni suggestionem
tam de carnis illecebra. quam de me-
tis superbia deduxit ad nichilum. Quam
uero aliam salomon requirebat cum
dicebat. mulierem fortem quis inue-
niet. Nouerat quippe uir sapiens hu-
ius sexus infirmitatem. fragile corpus.
lubricam mentem. quia tamen et deum
legerat premississe. et ita uidebat congrue-
re. ut qui uicerat per feminam. uinceretur
per ipsam. uehementer admirans aie-
bat. Mulierem fortem quis inueniet.
Quod est dicere. Si ita de manu femine
pendet. et uita omnium salus. et innocencie
restitutio. et de hoste uictoria. fortis
omnino necesse est. ut preuideat. que ad rati-

opus possit esse idonea. Sed mulierem
fortem quis inueniet. Ac ne hoc que
fuisse putetur despando. subdit ypha
do. Procul et de ultimis finibus peni
ens. hoc est. Non uile. non paruum.
non mediocre. non demum de terra. sed
de celo. nec de celo primo tris. peni
fortis huius mulieris. sed a summo celo
egressio eius. Quid deinde rubus ille
quondam mosaicus portendebat. fla
mas quidem emittens. sed non ardens.
nisi mariam patientem. et dolorem
non sentientem. Quid rogo uirga
aaron florida. nec humectata. nisi
ipsam concipientem. quamuis uirum
non cognoscentem. huius magni mi
raculi materis miltium ysaia edisse
rit dicens. Egredietur uirga de ra
dice iesse. et flos de radice eius ascen
det. uirga uirginem. florem uirginis
partum intelligens. Sed si tibi quod
nunc in flore christi intelligi dicitur. super
ori uidetur aduersari sententiae qua non
uirge flore. sed flos fructu designari
dicebatur. nomis in eadem aaronica uir
ga que non solum floruit. sed et frondit
et fructum emisit. non solum flore
uel fructu. sed ipsis etiam frondibus
eundem significari. Non est et apud
moysen nec fructu uirge. nec flore.
sed ipsa uirga demonstrari. Illa utique
uirga. qua feriente. aqua ut diuidi
tur transcurrit. ut de petra excurritur
bibituris. Nullum autem inconueniens

est diuersis rebus. diuersis ^{grauibus} christi fi
gurari. et in uirga quidem potentiam.
in flore uero flagrantiam. in fructu
autem saporis dulcedinem. in frondibus
quoque sedulam eius intelligi precho
nem. qua uidelicet paruulos ad se co
fugientes sub umbra alarum suarum
proge non desinit. siue ab actu carna
lium desideriorum. siue a facie impiorum.
qui eos affluerunt. Bona et desidera
bilis umbra sub alis ihesu. uirtutum
est. fugientibus refrigerium. gratum
fessis refrigerium. Misere mei domine
ihesu misere mei. quoniam in te co
fidit anima mea. et in umbra alarum
tuarum sperabo. donec transeat iniquitas.
In hoc tamen ysaie testimonio.
florem filium. uirgam intellige ma
trem. quoniam et uirga floruit absque
germine. nec uirgo concepit ex homi
ne. Nec uirge uirgorem floris lesit emi
sio. nec uirginis pudorem sacri par
tis edicio. Proferamus et alia uirgi
ni matri. deoque filio. congrua de lep
turis testimonia. Quid illud gedeo
nis significat uellus. quod utique de
carne tonsum. sed sine uulnere carnis
in ara ponitur. et nunc quidem lana.
nunc in ara uere perfunditur. nisi car
nem assumptam de carne uirginis.
et absque detrimento uirginitatis. Cui
utique distillantibus celis tota se intun
dit plenitudine diuinitatis. adeo ut ex
hac plenitudine omnes accipiant. qui

sine ipsa non aliud quam terra arida
sumus, huic quoque geometrico facto propheta
cum dictum pulchre satis conuenire in
decur: ubi legitur, Descendit sicut plu-
uia uellus. Nam per hoc quod sequitur:
et sicut stillicidia stillancia super terram:
idem intelligi datur: quod per inuicta
rore madidam aream, Pluuia nempe
uoluntaria quam segregauit deus he-
ditati sue placide prius et absque strepi-
tu operationis humane, suo se quietis
simo elapsu uirginem demisit in ute-
rum: postmodum uero ubique terrarum
diffusa est per ora predicatorum: non iam
sicut pluuia in uellus, sed sicut stillici-
dia stillancia super terram, cum quodam
utique strepitu uerborum ac sonitu miraculo-
rum, Siquidem recordate sunt nubes
ille que portabant pluiam, preceptum
sibi fuisse cum uicerentur, Quod di-
co ubi intenebris dicite in lumine: et
quod in aure auditis, predicare super ter-
ra, Quod et fecerunt, Et enim in omnem
terram erunt sonus eorum, et in fines orbi-
tis uerba eorum, Audiamus et iheremia
noua uerbis natiuentem, et quem
presentem monstrare non poterat:
uenturum et ardentem desiderabat, et fide-
re promittebat, Nouum inquit creauit do-
minus super terram: femina circumda-
bit uirum, Que hec est femina? Quis
uero iste uir? Aut si uir, quando a femi-
na circumdat? Aut si a femina cir-
cundari potest, quomodo uir? et ut

apertius dicam: quomodo simul potest
uir esse: et in utero matris? hoc est
enim a femina circumdari, Nouum
uiros, qui scilicet: infantiam, puericiam,
adolescenciam, atque iuuentutem, transeun-
tes: ad gradum usque senectutis primum
puenerunt, Qui ergo iam admodum grandis est,
quomodo a femina circumdari potest?
Si dixisset femina circumdabit infan-
tem: uel femina circumdabit parui-
lum, nec nouum uidetur, nec mirum,
Hunc autem quia nil tale posuit, sec-
ditur uirum: querimus que sit nouitas
hec, quam deus fecit in terra: ut femina
uirum circumdaret, et uir uirta femi-
nei unius corpusculi membra sese obhi-
beret? Quid hoc est miraculum? Numquid
potest homo ut ait nichodemus inue-
ntem in matris sue iterato introitu, et re-
nasci? Sed uero me ad conceptum partumque
uirginalem: si forte inter plurima noua
ac mira, que ibi profecto inspicit qui dili-
genter inquirat, etiam hanc quam de
propheta patuli regiam nouitatem, Porro
ibi agnoscitur longitudo breuis, lati-
tudo angusta: altitudo subdita, profundi-
tas plana, Ibi agnoscitur lux non lucens,
uerbum infans aqua siciens, panis
esuriens, Videas si attendas potentiam
regi, sapientiam uisitui, uirtutem sus-
tentari, dominum demque lactentem, scilicet anglo-
rescientem: uagientem, scilicet miseris con-
solantem, Videas si attendas tristari
leticiam, pauere fiduciam, salutem pati,

uitam mori. fortitudinem iustificari.
S: quod non minus mirandum est:
ipsa ibi cernitur efficiens. pa-
nor confortans. passio saluans. mors
uiuificans. infirmitas roborans. Cui
iam illud quoque non occurrat. quod
quererem. Nunquid non facile tibi
est me hec feminam agnoscere. uirum
circumstante. cum mariam uideas in
rum apbatum a do ihm suo uo cir-
cumplectentem. Virum autem dixim
fuisse ihm. non solum cum iam dice-
tur uir ipse potens in ope et sermone:
s: etiam cum tena adhuc infans di-
membra blando ut fouet in gremio ut
duraret in uo. Vir g: erat ihs necdum
etiam natus. s: sapientia. no: etate.
animi vigore. non corporis. matita-
te sensuum. non corpulentia men-
briorum. Neq: enim minus habuit
sapientie ut potius non minus fuit
sapientia ihs conceptus. qm natus.
paruus. quam magnus. Sive g: in
uero. latens sive uagens in p:sepio.
sive iam grandiusculus interrogans doc-
tores in templo. sive iam pfecte etatis
docens in p:to. eque pfecto plenus fuit
spu sco. Hec fuit hora in quacumq:
etate sua. qua de plenitudine illa qm
in sui conceptione accepit in uo. ut ali-
quid minueretur. ut eidem aliquid addi-
ceretur. s: a principio pfectus. a princi-
pio inquam plenus fuit spu sapien-
cie et intellectus. spu consilij et fortitudi-
nis.

spu scientie et pietatis. et spu timoris
dmi. Hec te moueat quod de ipso le-
gis in alto loco. Ihs autem pfectus
sapientia. et etate. et gra. apud dm et
homines. Nam quod de sapientia hic et gra
dictum e: non sedm quod erat. s:
sedm quod apparebat. intelligendum e:
Non quia uidelicet aliquid ei nouum
accederet. quod non habet. sed quod acce-
dere uideretur. quando uolebat ipse
ut uideretur. Cu homo cum pfectus.
nec quando nec quantum uis pfectus.
s: te uelente tuus pfectus moderatur.
tua uita disponitur. At si puer ihs q:
disponit tuam. ipse disponebat et suam.
et quando uolebat. et quibus uolebat.
sapientis apparebat. quando et quibus
uolebat sapientior. quando et quibus
uolebat sapientissimus. quamquam
in se nunquam esset nisi sapientissi-
mus. Similit: et cum semp omi gra
plenus fuit. sive quam apud dm
sive quam apud homines habere debet.
p suo tamen arbitrio eam nunc plus.
nunc minus. ostentabat. p ut cernen-
tium ut mris congrueret. ut saluti ex-
petire sciebat. Constat g: quia ihs in
nlem animum habuit. et si semp in
corpore non apparuit. Cur demq: dubi-
co uirum fuisse in uo. quem inibi dm
fuisse non ambigo. Minus quippe e:
esse uirum. quam esse dm. S: uide-
si non etiam hanc iheremie nouita-
tem. ysaias lucidissime apit. qui et

nonos superius aaronicos flores exposu-
it. Ecce inquit uirgo concipiet et pari-
et filium, tu habes feminam: scilicet
uirginem, vis et de uero audire quis
sit. Et uocabitur aut nomen eius ema-
nel: id est nobiscum deus, femina itaque
circumdans uirum: uirgo est concipiens
deum. Uides quam pulcre et concorditer
seorsum mira facta, et mystica dicta, sibi in-
uicem concinnant. Uides quam stupen-
dum sit hoc unum uirgine et in uir-
gine factum miraculum, quod tot
miracula preuenerunt, tot oracula pro-
miserunt. Unus nimirum fuit spe-
pharum, et licet diuisis modis, signis,
et temporibus, eandem rem diuisi non
diuisi spiritu et preuiderunt, et pre-
dixerunt. Quod moysi monstratum est in rubo et
igne, aaron in uirga et flore, gedeoni
in uellere et rore, hoc salomon aperte pre-
uidit in muliere forti, et eius precio,
apertius iheremias preuenit de femina et
uero, apertissime ysaias declarauit de uir-
gine et deo: gabriel tandem prebuit ipsam
uirginem salutando, ipsa namque est
de qua nunc euangelista, Missus est
autem angelus gabriel a deo ad uirginem
desponsatam ioseph: ad uirginem inquit
desponsatam, cur desponsatam? Cum
esset inquam uirgo electa, et ut ostensum
est uirgo conceptura, uirgo paritura,
uirum cur desponsata fuerit non
nuptura. Nunquid ut hoc casu fac-
tum quis dixit? Non est casu factum

quod rationabilis causa commendat:
causa ualde uentilis et necessaria? diu-
ni prorsus ad inuentionem consilij
digna. Dicam quod michi, immo quod
ante me patribus usum est, Illa itaque
fuit ratio desponsationis marie: que
et dubitationis thome, Nos siquidem
erat iudeorum, ut a die desponsationis
sue usque ad tempus nuptiarum, spo-
sis sponse traderentur custodiende:
quatinus earum ipsi eo sibi pudicitiam
curiosius seruarent, quo sibi ipsi fi-
deliores essent, Sicut ergo thomas du-
bitando, palpando, constantissimus
factus est diuine confessionis resurrectio-
nis: ita et ioseph mariam sibi despon-
sando, eius conuersionem in tempore
custodie studiosius conseruando, factus
est pudicitie fidelissimus testis, Pulchra
utriusque rei conuenientia, Et dubita-
tio thome et desponsatio marie: potant
quidem simili nobis laqueum erroris
inire, fidei uidelicet in illo, castitatis
in illa, ueritatem in suspitione addu-
cere, Sed ualde prudenter et pie pro con-
trarium factum est: ut unde metuebatur
suspicio, firma sit certitudo, Nam et
de filij resurrectione cuius quidem
ego qui infirmus sum crediderim tho-
me dubitanti et palpanti, quam cephe
audienti et credenti, et de matris conti-
nencia facilius sponso eius custodie-
ti et experienti, quam ipsi quoque uirgini,
de sola sua conscientia se defendenti,

Vic queso quis eam videns non de-
ponlatam ⁊ grauidam: non potius
diceret meretricem quam uirginē.
Non autem decebat hoc dici de matre
dñi. Tolerabilis ū atq; honestius fu-
it. putari ad tempus xpm de coniugio
fuisse natum quam de fornicatione.
S: nunquid non poterat inquis dñs ap̄tū
aliquod ostendere signum: quo uideh-
cer fieret ut eius nec ortus infamaret.
nec mat̄ criminaret. P̄ otat̄ utaq; S:
non potat̄ latē demones: quod scirent
homines. Oportebat autem a princi-
pe mundi aliquandiu celari diuini
consilij sacramentum: non quod dñs
si palam opus suum facere uellet.
impediri posse ab illo metueretur: s;
quia ipse qui non solum potenter s;
etiam sapienter quocumq; uoluit fecit.
sicut in om̄ibus suis opibus quasdam
rerum ut tempoz congruencias p̄ ordi-
nis pulcritudinem seruare consueuit.
ita in hoc quoq; tam magifico opere
suo uidelicet: reparationis non tantū
potenciam s; ⁊ prudentiam ostendere
uoluit: ⁊ quamquam illud alit̄ quom̄
ueller p̄ficere potuisset: placuit ei tamē
⁊ potius ⁊ modo: ⁊ ordine hominem sibi
reconciliare. quo nouerat occidisse: ut
sicut diabolus prius feminam seduxit.
⁊ postmodum uirum p̄ feminā uic:
ita prius a femina uirgine seducetur.
⁊ post a uiro xpo ap̄te debellaretur:
quatenus malicie fraudi diuinā ars

pietatis illuderet. ac maligni forti-
tudinem xpi uirtus conteret. diabo-
lo dñs ⁊ prudentior appareret ⁊ fortior.
Ita quippe docuit incarnatam sapien-
ciam spiritale uincere maliciam.
quo non solum attinget a fine usq;
ad finem fortiter: s; ⁊ disponet om̄ia
suauiter. Attingit autem a fine usq;
ad finem. id est a celo usq; ad infernū.
S: ascendens inquit in celum tu illic es.
si descendens in infernum ad es. Vtrobiq;
ū fortiter. quando ⁊ de sup̄nis expulit
sup̄bum. ⁊ apud inferos spoliavit
auarum. Conueniens ḡ erat ut suau-
ter quoq; om̄ia celestia simul ⁊ terna
disponeret. quatinus ⁊ illinc deiciens
inquietum. reliquos in pace firmaret.
⁊ huc debellaturus mundum: ubi
prius sue humilitatis ⁊ mansuetudi-
nis ualle necessarium exemplum
relinqueret. sicq; mirabili fieret mo-
deratissime sapencie. ut ⁊ suis suauis.
⁊ hostibus fortis appareret. Quid eni
prodesset diabolum adō expugnari.
nobis manentibus sup̄bis. Necessa-
rio igitur desponsata est maria ioseph.
quando p̄ hoc ⁊ a caribus sem̄ abso-
ditur. ⁊ a sponso uirginitas conpbat.
⁊ uirginis tam uerecundie paratur.
quam fame p̄ndetur. Quid sapienti.
Quid diuina dignus prudentia. Quo
tali consilio secretis celestibus ⁊ admit-
titur testis. ⁊ excluditur hostis. ⁊ inteḡ
seruatur fama uirginis matris. alioqu

6

quando percussit iustus adulterem. ¹⁹
Scriptum est autem. Ioseph autem uir
eius cum esset iustus. et uollet eam tra-
ducere. uoluit occulte dimitte eam. Bene
cum esset iustus uoluit eam traducere.
quia si cum nequam iustus esset. si cogu-
tam rem sensisset. sic nichilominus
iustus non esset. si pbatam innoxiam
condempnasset. Cum ergo esset iustus et nollet
eam traducere. uoluit dimitte eam. Quare
uoluit dimitte eam. Accipe et in hoc no-
meam. scilicet patrum sententiam. Propter hoc
ioseph uoluit dimitte eam. propter quod et
petrus dominum a se repellebat dicens. exi
a me domine quia homo peccator sum. propter
quod et centurio a domo sua eum phibe-
bat cum diceret. domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum. Ita ergo et
ioseph indignum et peccatorem se reputans.
dicebat intra se a tali et tanta non debere
sibi ultra familiare prestari contuber-
nium. cuius super se mirabilem expan-
cebat dignitatem. Videbat et horre-
bat diuine presencie certissimum
gestantem insigne. et quia mistium
penetrare non poterat. uolebat di-
mittere eam. Expauit petrus pote-
cie magnitudinem. expauit centurio
presencie maiestatem. exhorruit ni-
mirum et ioseph sicut homo huius
tanti miraculi nouitatem. mistii pro-
funditatem. et ideo uoluit occulte di-
mittere eam. Miraris quod ioseph
pregnantis sese consorcio uirginis

iudicabat indignum. cum au-
dias et sciam helisabeth eius non
posse ferre presenciam. nisi cum
tremore quidem et reuenciam. ²⁰ dicit
namque. Unde hoc michi ut ueni-
at mater domini mei ad me. ²¹ Ido itaque
ioseph uoluit dimitte eam. Sed cur
occulte et non palam. Ne uidelicet
de uocem causam inquireret. exige-
returque reddere rationem. Quid enim respo-
detur iustus. prolo dure cuius prolo
non credenti et contradicenti. Si di-
ceret quod sentiebat. quod de illi
punitate conprobauerat. nonne mox
mereduli crudelisque iudi subsana-
rent illum. lapidarent illum. ²² Qua-
do namque uitati crederent tacenti in
utero. quam postea contemserunt
clamantem in templo. ²³ Quid facient
necdum apparenti. cui post modum
impias manus iniecerunt. etiam
miraculis coruscanti. ²⁴ Merito ergo uir
iustus ne aut mentiri aut diffama-
re cogeretur innoxiam. occulte di uoluit
mittere eam. ²⁵ Si in alio quis sentiat
et ioseph sicut hominem dubitasse
contendat. sed quia iustus erat. tra-
ducere noluisse suspectam et ideo uo-
luit occulte dimitte eam. breuiter
respondeo. etiam sic illam dubita-
cionem ioseph fuisse necessariam.
que diuino meruerit certificari ora-
culo. Sic quippe scriptum est. hec
autem eo cogitante. quo scilicet occulte

dimittet eam. apparuit ei angelus in
sompnis dicens. Ioseph fili dauid. noli
timere accipe mariam conjugem
tuam; quod enim in ea natum est
de spiritu sancto est. Itaque propter rationes istas
desponsata est maria ioseph. ut po-
cuis sicut ponit euuangelista. uir cui
nomen erat ioseph. Virum nominat.
non quia maritus. sed quod homo
uirutis erat. Vel potius quia iuxta
alium euuangelistam non uir simpli-
citer. sed uir eius dictus est. nunc appe-
latur quod necessarie putatur. Debu-
it ergo uir eius appellari. quia necesse
fuit et putari. sicut et pater saluatoris.
non quidem esse. sed dici nunc ut pu-
taretur esse. dicente hoc ipso euuangeli-
sta. Et ipse ihesus erat incipiens quasi
annorum triginta ut putabatur filius
ioseph. Nec uir ergo matris. nec filius
pater exstitit. quam uis etiam ut dictum
est. et necessaria dispensatione utriusque
ad tempus. et appellatus et putatus.
Conice tamen ex hac appellatione qua
licet dispensatoria nunc honorari
intantum quatinus saluatoris pater
et dictus et creditus sit. conice et ex pro-
prio uocabulo quod augmentum
interpretari non ignorans. qui et qualis
homo fuerit iste ioseph. Simul et me-
mento magni illius patriarche ue-
diti in egypto. et scito ipsius istum
non solum uocabulum fuisse sorti-
tum. sed et castimoniam adeptum.

innocentiam affectum. et gratiam. Si
quidem ille ioseph fratris ex inuidia
uenditus et ductus in egyptum. christi
uenditionem prefigurauit. iste ioseph
herodianam fugiens inuidiam. christum
in egyptum portauit. Ille domino suo fide
seruans. dominum noluit commisceri. iste domina
suam dominum sui matrem uirginem agno-
uens. et ipse fideliter custodiuit. Illi da-
ta est intelligentia sompni. isti datus
est conscius fieri atque participem cele-
stium sacramentorum. Ille frumenta
seruauit. non sibi sed omni populo. iste
panem uiuum de celo seruandum
accepit. tam sibi quam toti mundo
Non est dubium quum bonus et fidelis
homo fuerit iste ioseph. cui mater
desponsata est saluatoris. fidelis in-
quam seruus et prudens quem consti-
tuit dominus sue matris solatium. sue
carnis nutrimentum. solum denique in-
teris magni consilij coaductorem sibi
fidelissimum. huc accedit quod dicitur
fuisse de domo dauid. Vere enim de do-
mo dauid. uere de regia stirpe descen-
dit uir iste ioseph. nobilis genere. inter
nobiliores. Plane filius dauid. non dege-
nans a patre suo dauid. Provisus inquam
filius dauid. non tantum carne. sed fi-
de. sed scititate. sed deuotione. Que tanquam
alium dauid dominus inuenit secundum cor su-
um. cui tanto committet secretissimum
ac sacratissimum sui cordis arcanum.
Cui tanquam alium dauid incerta et occulta

innocentius

sapientie sue manifestant. et dedit
illi non ignarum esse mistij. quod ne
mo principum huius seculi agnouit. Sin
demque datum est quod multi reges et
ipse cum uellent unde non uiderunt. et
audire. et non audierunt. non solum in
dere et audire. sed etiam portare. deducere.
amplecti. deo seculari. nutrire. et custodi
re. Non tantum autem ioseph. sed et ma
ria descendisse credenda est de domo
dauid. Alioquin non fuisset desponsata
uno de domo dauid. si non esset et ipsa
de domo dauid. Ambo igitur erant
de domo dauid. sed in altera completa est.
uirtus quam miratur dominus dauid. alio
tamen consilio et teste. adimplete promul
sionis. In fine autem uirtus. et nomen in
quit uirginis maria. Loquamur pau
ca. et super hoc nomine quod interpretati
maris stella dicitur. et matri uirgini
ualde conuenienter aptatur. Ipsa namque
aptissime fideri comparatur. quia sicut
sine sui corruptione sidus suum emit
tit radium. sic absque sui lesione uirgo
parit filium. Nec sideri radius sua
minuit claritatem. nec uirgini filius
suam integritatem. Ipsa ergo est nobilis
illa stella. ex iacob orta. cuius radius
unius orbem illuminat. cuius splen
dor prefulget in supernum et inferos pene
trat. terras etiam illustrans et calefaciens
magis mentes quam corpora. fouet
uirtutes. prosequitur uicia. Ipsa inquam
est preclara et gemma stella. super hoc ma
re

magnum et spaciosum necessario sub
leuata micans micis. illustrans exem
plis. O quisquis intelligis in huius
seculi per flumino magis inter peccatas et tem
pestates fluctuare quam per terramambu
lare. ne auras oculos a fulgore huius
sideris. si non uis obire peccatis. Si in
surgant uenti temptationum. si incur
ras scopulos tribulationum. respice
stellam. uoca mariam. Si iactans super
bie undis. si ambiciosus. si detractionis.
si emulationis. respice stellam. uoca
mariam. Si inuidia. aut auaricia.
aut carnis illecebra. nauiculam concu
serit mentis. respice ad mariam. Si cri
minum iniquitate turbatus. consci
encie feditate confusus. iudicii horrore
perterritus. baratro incipias. Absorberi tri
sticie. desperationis abisso. cogita mariam.
In periculis. in angustiis. in rebus dubijs.
mariam cogita. Mariam uoca. non
recedat ab ore. non recedat a corde. et ut
impetres eius orationis suffragium. ne de
seras conuersionis exemplum. Ipsam
sequens. non deuias. ipsam rogans non
despicias. ipsam cogitans non erras. Ipsa
tenente non corrumpis. ipsa protegente non
mearis. ipsa duce non fatigaris. ipsa
propicia puenis. et sic in temetipso eriparis.
quam merito dictum sit et nomen uir
ginis maria. Sed iam modice pauilan
dum est. ne et nos intransitu claritate
tanti luminis uitueamur. Ut enim uer
bis apostolicis utar. bonum est nos hic esse.

Liber dulciter contemplari in silē-
cio: quod laboriosa non sufficit expli-
care locutio. Interim autem deuota
sentillantis sideris contemplatione.
feruencior reparabitur in his que se-
cuntur disputatio. *Explic. homilia. ii.*

Libenter ubi michi congru-
ere uideo. ūba scōz assumo. quo ut ex
uasculoz pulcritudine graciosa fiant
queq; meis lectori apposuerim. Vt autē
nunc apphensis uerbis incipiam: ne
michi non quidem sicut p̄ba. quia
tacui. s; quia locutus sum. qm̄ uir pol-
lucus labijs ego sum. heu quanta ua-
na. quanta falsa. quanta turpia. p̄ hoc
ipsum spurcissimum os meum euomi-
isse me recolo. in quo nunc celestia reuol-
uere ūba p̄sumo. Vt eheementer timeo:
ne iam iam terribile illud audiam in me
directum. Quare tu enarras iusticias m̄a.
et assumis testamentum meum p̄ os
tuum. Utinam et michi de figno al-
tari non quidem carbo immis. s; inge-
globus igneus afferatur. qui uidehē:
multam et inueteratam prouentis oris
mei rubiginem ad plenum excoquere
sufficiat. quatinus angli ad uirginē.
et uirginis ad ipsum. grata inuicem
de casta colloquia. dignus habear mō
qualicūq; replicare sermone. Ait ḡ eu-
euanglista. Et ingressus angls ad eam.
hanc dubium quid ad mariam dixit.
Aue gr̄a plena dñs tecum. Quo ingres-
sus ad eam. Puto in secretariū pudicij

cubili. ubi illa fortassis clauso sup se
ostio: orabat patrem suum in abscondi-
to. Solent angli ad stare orantibus. et
delectari in his quos uident lenare pu-
ras manus in orationem: holocaustu
scē deuocionis gaudent se offerre di-
uino conspectui in odorem suauitatis.
Marie autem orōnes quantum placue-
runt in conspectu altissimi: angls in-
dicant. qui ingressus ad eam cum rāta
eam reuēcia salutauit. Nec fuit dif-
ficile anglo p̄ clausum ostium penetra-
re ad abdita uirginis. cum utiq; ex
subtilitate sue substantie hoc habeat
innatura. ut nec seris ferreis eius ar-
ceatur ingressus: quocumq; suus eni
impetus ferat. Angelicis enim sp̄ib;
parietes non obsistunt. s; cuncta illis in-
sibilia cedunt. cuncta eque corpora quā-
tumlib; solida uel sp̄ssa. penetrabilia
sunt eis. ac p̄na. Suspiciendum ḡ n̄ ē.
quod apertum inuenit angls ostiolum
uirginis: cui nimirum inposito erat
hominum fugere frequentias. uitare
colloquia. ne ut orantis p̄turbaretur
silencium. uel continentis castitas tēp-
taretur. Nāserat itaq; etiam illa hora
suum sup se habitaculum prudentissi-
ma uirgo: s; hominib; non angls. Pro-
inde et si potuit ad eam angls. s; nulli
hominum facilis patebat accessus. In-
gressus ḡ angls ad eam. dixit. Aue gr̄a
plena: dñs tecum. Legimus in actib;
ap̄toz: et stephanum plenum gr̄a. et ap̄toz

Explic.
omnis
lecto.

8

repletos spū scō. s: longe dissimiliter a
maria, Alioquin nec in illo habitavit
plenitudo diuinitatis corporaliter: que
admodum in maria: nec illi accepit de
spū scō quomodo maria. Aue inquit
grā plena: dñs tecum, Quid mirum si
grā plena erat: cum qua dominus erat?
S: hoc potius mirandum est: quomodo
qui angelum miserat ad uirginem. ab
angelo inuentus ē esse cum uirgine. Ita
ne uelocior anglo fuit dñs. ut festinante
nuncium celerior ipse preueniret aditā?
Hec mirum, Nam cum esset rex in acu
bitu suo. nardus uirginis dedit odore
suum. et ascendit glie eius fumus ara
matis. et inuenit grām coram oculis
dñi. clamantibus qui circumstabant.
Que est ista que ascendit ydesertum sic
ungula fumi ex aromatibus mirre
et thuris. Statimq; rex egrediens de
loco scō suo. exultauit ut gigas adcur
rendam iram. et licet a summo celo eg
fio eius. immo tamen puolans deside
rio. preuenit suum nuncium dñs aduir
ginem quam amauerat. quam sibi
elegat. cuius decorem concupiuerat.
Quem pspiciens a longe uementem. g
tulans et exultans ait eccia. Ecce is sa
liens in montibus. transiliens colles.
Hec enim concupiuit rex decorem
uirginis. Obseruauerat eum quicquid
longe ante premonita fuerat a patre
suo dauid. dicente sibi. Audi filia et
uide. et inclina aurem tuam et obliuiscē

iplm tuum et domum patris tui. Et
si hoc feceris. concupiscet rex decorem
tuum. Audiuit quippe et uidit. no
ut quidam qui audientes non audiunt.
et uidentes non intelligunt. S: audiuit
et credidit. uidit et intellexit. Et inclina
uit aurem uidelicet ad obedientiam.
et cor suum ad disciplinam. Et oblita
est ipm suum et domum patris sui.
quia nec ipm suum angē prohs succes
sione. nec domum patris sui relinquere
curauit hēdem. s: quicquid honoris in
iplo. quicquid de patna domo rerum tra
narum habere potuiss: omnia arbitra
est quasi stōra. ut xpm lucē faceret.
Hec sefellit eam intencio. qñdo et xpm
sibi filium uendicauit. nec ippositum
pudicicie uolauit. Bene g grā plena.
que et uirginitatis grām tenuit. et in
suy fecunditatis grām acquisiuit. Aue
inquit grā plena: dñs tecum. Dñs em
qui ubiq; equaliter cocus est p suam
simplicem substantiam. aliter tamen
in rationalibus creaturis quam in cecis.
et ipsarum alit in bonis quam in malis
est p efficaciam. Ita sane est in iracio
nalibus creaturis. ut tam non capiat
ab ipsis. A rationalib; autem omnibus
quidem capi potest p cognicionem. s:
ab omnis tantum capitur etiam p amore.
In solis g bonis ita est ut etiam sit cum
ipsis. p concordiam uoluntatis. Ha
dum suas uoluntates ita iusticie
subdunt. ut dñm non dedecet uelle

quod ipsi uolunt. p hoc quod ab
eius uoluntate non dissentiunt. dñm
sibi sp̄aliter iungunt. S; cum ita sit
cum omnibus sc̄is. specialit̄ tam̄ cum
maria. cum qua utiq; tanta ei confec̄io
fuit. ut illius non solum uoluntatem.
s; etiam carnem sibi coniungeret. ac
de sua uirginisq; substantia unum
xpm̄ efficeret. uel potius unus xpc̄ fie-
ret. qui ⁊ si nec totus de dō. nec totus
de uirgine. totus tamen dñi ⁊ totus uir-
ginis esset. nec duo filij. s; un⁹ utriusq;
filius. An namq; due maria gr̄a ple-
na dñs tecum. Nec tantum dñs fili⁹
tecum quem carne tua induis. s; ⁊
dñs sp̄s sc̄s de quo concipis. s; ⁊ ipse
dñs pater qui genuit quem concipis.
Pac̄ inquam tecum. qui suum filium
facit ⁊ tuum. filius tecum. qui ad cre-
dendum in te mirabile sac̄mentum.
mirō modo ⁊ sibi referat genitale secre-
tum. ⁊ tibi seruat integrum uirginale
signaculum. Sp̄s sc̄s tecum. qui cum
patre ⁊ filio tuum sc̄ificat ut̄um. Do-
minus tecum. Benedicta tu in mulie-
ribus. Libet adungere. quod helisabeth
cuius hec ūba sunt. p̄secuta subiunxit.
Et benedictus fructus uentris tui. Nō
quia tu benedicta ideo benedictus fruc-
tus uentris tui. s; quia ille te preuenit
in benedictionibus dulcedinis. ideo tu
benedicta. Vere ⁊ enim benedictus fruc-
tus uentris tui. in quo benedicti sūt
om̄s gentes. De cuius plenitudine tu

quoq; accepisti cum cecis. quamquam
differentius accetis. de p̄c̄a benedicta
quidem tu. s; in mulieribus. Ille uero
benedictus. non in hominib⁹. non inter
anglōs. s; qui est ut ait ap̄ls sup̄ om̄a dñs
benedictus in sc̄la. Dicitur benedictus
uir. benedictus panis. benedicta mulier.
benedicta t̄ra. uel siquid tale in creaturis
benedictum esse memoratur. S; singu-
lariter benedictus fructus uentris tui.
cum sit sup̄ om̄a dñs benedictus in sc̄la.
Benedictus ḡ fructus uentris tui. Bene-
dictus in odore. benedictus in sapore.
benedictus in specie. huius odoriferi
fructus fragrantiam sentiebat. qui
dicebat. Ecce odor filij mei sicut odor
agri pleni. cui benedixit dñs. De sapo-
re huius fructus. quidam quod gus-
tauerat talit̄ eructuabat dicens. Ḡ uista
te ⁊ uide te qm̄ suauis est dñs. ⁊ alibi.
Quam magna multitudo dulcedinis
tue dñe. quam abscondisti timentib⁹ te.
Et alius quidam. Si tamen inquit gus-
tastis. qm̄ dulcis dñs. Et ipse fructus
de se. inuitans nos ad se. Qui edit me
ait. adhuc esuriet. ⁊ qui bibit me adhuc
siciet. Utq; p̄t̄ saporis dulcedinem
hoc dicebat. qua semel gustatus magi⁹
excitat appetitum. Bonus fructus.
qui animarum esurientium ⁊ sicien-
cium iusticiam. ⁊ resca. ⁊ potus est. au-
disti de odore. audisti de sapore. audi-
⁊ de specie. Si enim ille fructus mortis
non solum suauis fuit ad uescendum

sed etiam teste scriptura delectabilis aspectu: quanto magis huius vitalis fructus unicum decorem debemus inquirere, in quem teste alia scriptura desiderant etiam angeli prospicere. Cuius pulcritudinem in spiritu videbat, et in corpore videre cupiebat, qui dicebat, Ex syon species decoris eius. Et ne mediocre tibi videatur commendasse decorem, recole quod in alio psalmo legis, Speciosus forma pre filius hominum diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te deus in eternum. Benedictus ergo fructus ventris tui, cui benedixit deus in eternum. Et cuius benedictione benedicta etiam tu in mulieribus, quia non potest mala arbor fructum bonum facere. Benedicta tu inquam in mulieribus, que illam generalem maledictionem evasisti qua dictum est, in iusticia paries filios, et nichilominus illa qua secutum est, maledicta filijs in israel, ac singularem consecuta est benedictionem, ut nec filius maneat, nec cum dolore parturias. Vera necessitas, et gaue ingum super omnes filias eue, et si parvum cruciantur, et si non parvum maledicuntur. Et dolor prohibet parere, et non parere maledictio. Quid facis virgo que hec audis, que hec legis? Si parcuris, angustiaris, si filius manes maledicaris. Quid eliges prudens virgo? angustie inquit michi sunt undique. Melius est tamen michi maledictum incurere,

castam manere, quam prius quidem concipere preconcupiscencia, quod nunc post cum dolore parturam. Hic tenem istum indeo maledictum, et non preem. Illinc vero, et preem simul, et tenentur. Denique hec maledictio, quod aliud est quam homini exprobratio. Neque ob aliud sane dicitur filius maledicta, nisi quod obprobrio et contemptu sit habenda, tanquam inutilis et infructuosa, et in ista tantum. Michi autem primo nunc est, quod hominibus displiceo, dum me possim virginem castam exhibere christo. Virgo prudens, o virgo denota. Quis te docuit deo placere virginitate? Que leges, que iusticia, que pagina veteris testamenti vel precepit, vel consulit, vel ortatur in carne non carnaliter vivere, et in istis anglicam ducere vitam? Vbi legeras beata virgo sapientia carnis mors est, et curam carnis ne precesis in desidio? Vbi legas de virginibus quia cantant caritatem novum, quod nemo alius cantare potest, et secuntur agnum quocumque ierit? Vbi legeras laudatos esse qui se castraverunt pro regnum dei? Vbi legeras in carne enim ambulantes, non secundum carnem militantes, et qui matrimonio virginitatem suam benefacit, et qui non melius facit? Vbi audieras nolo vos omnes esse sicut me ipsum, et bonum est homini si sic permaneat secundum consilium meum. De virginibus inquit preceptum domini non

habeo consilium autem do. Tu uero non
dicam preceptum. s; nec consilium audi-
ti nec exemplum. Nisi quod unctio ei
docebat te de omnibus. ac sermo dei unius
reficax. ante tibi factus magister quam
filius. tuam prius instruxerit mentem
quam induerit ex te carnem. Christo ergo te
deuotus exibe uirginem. nescis quod
ipsi te exibi oporteat etiam matrem. **Uir-
gis** misit esse pro christo contemptibilis. et ut
illi placeas cui te probasti. maledictum
non dubitas incurere sterilitatis. Et
ecce maledictio benedictione commu-
tatur. sterilitas fecunditate reconpen-
satur. **api** uirgo sinum. expande gremi-
um. prepara uterum. quia ecce facturus
est magna qui potens est. intantum
ut per maledictionem israel beatam te dicat
omnes generationes. Hec suspectam ha-
beas prudens uirgo. amittente fecunditate.
quia nec auferet integritatem. **concupies.**
s; sine peccato. **grauida** eris. s; non **granata.**
paries. s; non cum cisterna. nescies uirum.
et **gignes** filium. **Qualem** filium. **Illi**
eris mater. cuius deus est pater. **filius** pater-
ne caritatis. erit corona tue castitatis.
Sapientia pateris cordis. erit fructus uir-
ginalis. **Domini** denique paries. et de deo
concupies. **confortare** ergo uirgo secunda.
casta puerya. mater intacta. quia nec
eris in israel ultra de sterilitate maledicta.
neque inter steriles deputata. Et si ad-
huc malediceris ab israel secundum carnem.
non quia sterilem uident. s; quia fecu-
da

uident. memento quod christus male-
dictum protulit crucis. qui te sua ma-
trem benedixit in celis. s; et matris ab
anglo benedicta et acunctis generacio-
nibus tunc merito beata predicaris. **Be-
nedicta** ergo tu in mulieribus. et benedic-
tus ^{fructus} uentris tui. **Que** cum audisset
turbata est in sermone eius et cogitabat
qualis esset ista salutatio. **Solent** uir-
gines que uere sunt uirgines semper pa-
uide. nunquam esse secure. et ut caue-
ant timenda. etiam tuta premetere.
scientes se inualis fictilibus thesaurum
portare preciosum. nimis arduum
esse uiuere angli inter homines. et
matris more celestium conuolari. et in
carne celibem agere uitam. **de** proinde quod
nouum. quicquid subitum fuerit ortu.
suspectas habent insidias. totam contra
se estimant machinatum. **Idcirco** et
maria turbata est in sermone angli.
Turbata est. s; non perturbata. **Turbatus**
sum inquit non sum locutus. s; cogita-
ui dies antiquos. et annos eternos in memore
habui. **Ita** ergo maria turbata est non est
locuta. s; cogitabat qualis esset ista saluta-
tio. **Quod** turbata est. uerecundie fuit
uirginalis. **Quod** non perturbata fortitu-
dinis. **Quo** tacuit. cogitauit. prudentie.
Cogitabat autem qualis esset ista salutatio.
Sciebat prudens uirgo. quod angli sacha-
ne transfiguratur se in angli lucis. et
quia nimirum humilis et simplex erat.
michi penitus ascio anglo spabat. et

ideo cogitabat qualis esset ista saluta-
tio. Tunc anglis intuitus uirginem. et
uarias eam secum uoluerit cogitationes
facillime deprendens. pauidam consolac.
confirmat dubiam. ac familiarit. uocis
ex nomine. benigne ne timeat psuadet.
Ne timeas inquit maria. inuenisti gram
apud dm. Nichil hic doli nichil hic fal-
lacie est. nullam ecumentione. nullas
hic suspicis infidias. non sum homo. s.
spe. idi angli. no sathane. Ne timeas ma-
ria. inuenisti gram apud dm. O si scire
quantum tua humilitas altissimo pla-
ceat. quanta te apud ipsum subinitas
maneat. anglico te indignam nec allo-
quo iudicares. nec obsequio. Ut quid
enim indebitam tibi dixis gram angloz.
que inuenisti gram apud dm. Inuenisti
quod querebas. inuenisti quod nemo a-
te te potuit inuenire. inuenisti gram apud
dm. Quam gram. Di hominu pace.
mortis destructione. uite reparationem.
hec est g. gra. quam inuenisti apud dm.
Et hoc e signum. ecce concipies ripares fi-
lium. uocabis nomen eius ihum. In-
tellige prudens uirgo ex nomine pmi-
si filij. quantam. i. quam specialem gra-
muenis apud dm. Et uocabis nom. ait
eius ihm. Racionem huius uocabuli
ponit alius euanglista. anglo m. pre-
tante sic. Ipse enim saluum faciet
iplm suum ap. eis eorum. Duos legim.
ihe in typo huius quem nunc in ma-
nibus habemus processisse. ambos p. lis

processisse. Quoz unus suum ipm de ba-
bilone eduxit. alt. suum in. p. missioni
introduxit. Et illi quidem illos quibus
preerant. ab hostibus defendebant. S.
nunquid saluabant ap. eis eorum. Is
autem nr. ihe. i. ap. eis saluat ipm suum.
i. introducit in. tiam uiuentium. Ipse
enim saluum faciet ipm suum ap. eis
eoz. Quis est hic qui etiam p. ca dimittit.
Utinam. i. me p. c. rem dignetur d. ns ihe
annu. are in iplo suo. ut saluum me fa-
ciat ap. eis nris. Vere enim beatus p. lis eu-
iste ihe d. ns eius. quia ipse saluum faciet
iplm suum ap. eis eorum. Heror. autem
ne multi se p. f. ceantur. se p. f. ceantur esse
de iplo eius. quos tamen ipse non habeat
p. de iplo suo. Heror. ne plerisq. qui q. si
in iplo istius religiosiores esse uidentur.
ipse aliquando dicat. Populus hic labijs
me honorat. cor autem eoz. longe e. ame.
Nouit d. ns qui sunt eius. nouit quos ele-
git a principio. Quid me uocatis ait d. ne
d. ne. non facitis que ego dico. Puto au-
tem de talib. esse dictum in psalmo. Ca-
dent alate tuo mille. i. decem milia ader-
tris tuis. Vis scire an p. ceas ad ipm
eius. ul. p. ceas uis esse de iplo eius.
Fac que dicit ihe. i. computabit te in iplo
suo. Fac que iubet me uing. tis d. ne ihe.
que iubet in lege. i. in iphis. que iubet
p. ministros qui sunt in eccl. a. obtempa-
etis in caris p. positis tuis. non tantu
bons. s. etiam disculis. i. discip. ab iplo
ihu quia mittis est. i. humilis corde. et

eris de beato p̄lo eius. quem dñs bene
dixit dicens. opus manuum mearum tu
es. Hereditas mea isrl. cui ne forte isrl car
nalem emuleris. testimonium p̄hibet
dicens. p̄ls quem non cognoui. seruiuit
michi. in auditu auris obediuit michi.
S; audiamus quid isdem angls sentiat de
illo. cui necdum concepto. tale indidit
nomen. Ait namq; hic erit magnus.
et filius altissimi uocabitur. Bene magnus.
qui filius altissimi merebitur appellari.
An non magnus. cuius magnitudinis no
est finis. et quis magnus ait. sicut dñs nr.
Plane magnus. qui tam magnus quam
altissimus. quia et ipse altissimus. Neq;
enim altissimi filius. rapinam arbitrat
esse se equalem altissimo. Ille m̄to arbi
trandus est cognasse rapinam. qui cum
de nulla in anglicam formam factus fu
set. factori suo se comparans. usurpauit s̄
quod filij altissimi p̄rium est. qui utiq;
informam di adō non factus s; genitus ē.
Altissimus enim pater quamuis omni po
tens sit. non potuit tamen ut equalem s̄
conde creaturam. ut inaequalem gignere
filium. Fecit itaq; anglm̄ magnum. s;
non quantus ipse. et idō nec altissimum.
Solum autem unigenitum quē nō fecit
s; genuit. om̄ip̄e om̄ipotentem. altissimus
altissimum. eternus coeternum. ipsum sibi
poma comparari. nec rapinam estimat
nec iniuriam. Recte ḡ hic erit magnus.
qui filius altissimi uocabitur. S; queri
tur hic erit. non potius hic est magnus

qui semp̄ equaliter magnus. non habet
quo crescat. nec maior post conceptum fu
turus sit. quam ante ul' sit ul' fuerit. An
forte p̄p̄ta dixit erit. quia qui magnus
dñs erat. magnus homo futurus sit. Be
ne ḡ hic erit magnus. Magnus homo. mag
nus doctor. magnus p̄pha. Sic enim dicit
de eo menūnglio. quia p̄pha magnus surre
xit in nob. Et am̄iori quodam p̄pha. mag
nus itidem p̄pha uenturus p̄mittitur. Ecce
ueniet inquit p̄pha. magnus. et ip̄e renoua
bit isrlm̄. Et tu quidem o uirgo paruulū
paries. paruulum nutries. paruulum lac
tabis. s; uides paruulum. cogita magnum.
Erit enim magnus. quia magnificabit eū
dñs in conspectu regum. adeo ut adorent eum
omnes reges. om̄s gentes seruiant ei. Mag
nificet ḡ anima tua dñm. quia hic erit
magnus. et filius altissimi uocabitur. Mag
nus erit. magna faciet tibi qui potens est.
et sc̄m̄ nomē eius. Quod enim sanctius nomē.
quam quod filius altissimi uocabitur. Mag
nificetur et aub̄ paruulus magnus dñs. q̄s
ut faceret magnos. factus est paruulus. Par
uulus ait natus est nob. filius datus est
nobis. Nobis inquam non sibi. Qui utiq;
ante tempora multo nobilius uatus ex pa
tre. nasci temporalit̄ non indigebat ex ma
tre. Non anglis quoq; qui cum magnū
habent. paruulum non requirebant. Nob
ḡ natus. nō et datus. quia nō necessarius.
Iam de nō nato et dato. faciamus ad quod
natus est. et datus. Utamur nr̄o. in nr̄am
utilitatem. De saluatore. salute opemur.

21

Ecce paruulus in medio staturus. O paruulus: paruulus desideratus. O uere paruulus: s. malicia non sapientia. Studeamus effici sicut paruulus iste: discamus ab ipso quia mitis est et humilis corde. ne magnus uidelicet d's. sine causa factus sit homo paruus. ne garris mori. ne minaculum crucifixeris. Discamus ei humilitatem. imitemur mansuetudinem. amplectamur dilectionem. omnium cernus passionibus. lauemur in sanguine eius. ipsum offeramus pro peccationem pro peccatis nostris: qui ad hoc ipse natus et datus est nobis. ipsum oculis patris. ipsum offeramus et filius. quia et pater pro filio non peperit. s. pro nobis tradidit illum. et ipse filius semet ipsum et manente formam serui accipiens. ipse tradidit in mortem animam suam. cui sceleratis reputatus est. et ipse peccata multorum tulit. et pertransgressoribus rogauit ut non perirent. Non possunt perire. pro quibus filius rogat ne peccent. pro quibus pater tradidit filium in mortem ut uiuant. Qualiter ergo ab utroque spontanea est uenia. quibus est in pietate misericordia. et par in uoluntate potentia. et una in diuinitate substantia. in qua una cum eis spiritus sanctus uiuit et regnat deus. pro omnia secula seculorum. Amen.

Non est dubium *media quarta*, quicquid in laudibus matris proferimus: ad filium peruenit. Et rursus cum filium honoramus. a gloria matris non recedimus. Nam si iuxta salomonem filius sapiens. gloria est patris.

quanto magis gloriosum est matrem ipsi effici sapientie. S. quid ego tempto in eius laudibus. quia laudabile predicant prophete. philib. angelis. narrat euangelista. Non ergo laudo quia non audeo. s. tantum replico deuotus. que iam explicant per os euangeliste spiritus sanctus. Sequitur namque et ait. Et dabit illi dominus deus sedem deo patris eius. Verba sunt angeli ad uirginem: de promisso filio promittentis quod debeat possidere regnum dauid. Quod de stirpe dauid originem duxerit dominus ihesus. nemo dubitat. Quero autem quomodo dederit ei deus sedem deo patris sui. cum ipse in iherosolimam non regnauerit. quin immo turbis cum uolentibus constituere regem. non quieuit. s. et ante faciem pilati prestatum sit. regnum meum non est de hoc mundo. Denique quod magnum promittitur ei qui sedet super cherubim. quem propheta uidit sedentem super solium excelsum et deuatum. sedere patris in sede deo sui. S. nouimus quandam aliam iherosolimam. ab ea que nunc est. in qua regnauit deus significata. multo ista nobiliorem. multo diuiniorem. hanc ergo puto fuisse designatam. illo uidelicet usu loquendi quo sepe reperimus in scripturis. significans per omnia per significato. Tunc sane dedit illi deus sedem deo patris sui: quando constitutus est rex ab eo super syon montem sanctum eius. S. hic propheta de quo regno dixerit expressius apertissime uidetur. in eo quod non in syon posuit. s. super syon. Nam ideo fortassis dictum est.

sup: quia in syon quidem dabo. sup
syon uero regnum est illius de quo dic-
tum est ad dauid: de fructu uentris tui
ponam sup sedem tuam: de quo dictu e
p alium ppham sup solum dō r sup reg-
num eius sedebit. Vides quia ubiq; re-
peris sup. Sup syon. sup sedem. sup so-
lum. sup regnum. Dabit g̃ ei dñs dō se-
dem dō patris sui non typicam. s. uera.
non temporale. s. etiam. non tēna. sed
celestem. & ue ieremo ut iam dictum e:
memoratur fuisse dauid. quia hec inq̃
temporaliter sedit etne illius gerebat ima-
gnem. Et regnabit in domo iacob in eter-
num. r regni eius ^{non} finis. hic quoq; si do-
mum iacob temporalem accipimus. qm̃
in illa que etna non est. in eternum regna-
urus est. & uerenda est q̃ domus eter-
na iacob. in qua regnet in eternum is cui
regni non erit finis. An non deniq; ex-
aspans domus illa iacob. in pie abue-
gante eum. r in spem respuit ante facie
pilati. quando illo pphente regem nrm̃
crucifigam. uno ore respondens clama-
uit. non habemus regem nisi cesarem.
Require itaq; aplm̃. r discernet tibi eum
qui in occulto uidens est. ab illo qui in
manifesto. r que in spū est circumcisio.
ab ea que fit in carne. & spūalem isrl̃ a
caruali. r filios fidei abrahe. a filijs carni.
Non enim inquit om̃s qui ex isrl̃ hñt
isrl̃ite. neq; qui semen sunt abrahe hñt
filij. Sequere g̃ idic. Similit̃ no om̃s
qui ex iacob: hñt reputandi sunt in domo

iacob. Iacob quippe. ipse est qui isrl̃.
Solo igitur qui in fide iacob pfecti inue-
nendi sunt. in domo iacob. reputa. uel
potius ipsos no ueris fore spūalem. r eter-
nam domum iacob. in qua regnaturus
est dñs ih̃c in eternum. Unus ex nob̃ est
qui iuxta interpretationem nominis ia-
cob supplantet diabolum de corde suo. luc-
retur eum in eis r concupiscencijs suis. ut
non regnet p̃cem in eius mortali corpore.
s. regnet in eo ih̃c. in uinc quidem p̃ gram.
in eternum p̃ gram. Beati in quibus ih̃c reg-
nabit in eternum. quia r ipsi eum eo regna-
bunt. r regni eius non erit finis. O qua
gloriosum regnum illud in quo reges con-
gregati sunt. conuenerunt in unum ad
laudandum scilicet: r glificandum eum
qui sup om̃s est. rex regum r dñs dñarum.
De cuius splendidissima contemplacione.
fulgebunt iusti sicut sol in regno patris
eor. O si rñm̃ peccatis inuenirent in be-
neplacito p̃li sui. cum uenerit in regnum
suum. O si me in illa die quando traditur
est regnum dō r patri uisitare dignabit̃
in salutari suo. ad uidendum scilicet: in bo-
nitate elector̃ suor. ad letandum in leti-
cia gentis sue. ut laudetur etiam ame-
cum hereditate sua. Veni interim dñe
ih̃u aufer scandala de regno tuo. que e
anima mea. ut regnes tu qui debes mea.
Venit enim auaricia r uendicat in me
sibi sedem. iactancia cupit dñari in.
supbia uult michi esse rex. luxuria dic̃
ego regnabo. ambicio. detractio. inuidia.

et inuidia certant in me ipso. de me ipso.
cuius ego potissimum esse audear. Ego
autem quantum ualeo resisto. reuoco
quantum. dñm meum ihm reclamo.
Ipsi me defendo. quia ipse me uis agno
co. ipsum michi dñm. ipsum michi dñm te
neo et dico. Non habeo regem nisi ihm. Ne
in g dñe dispege illos in uirtute tua. et regna
bis in me. quia tu es ipse rex nstr dñs nstr.
qui mandas salutes iacob. Dicit autem
maria ad anglm. Quomodo fiet istud qm
uirum nō cognosco. Primo quidē prude
ter tacuit. cum adhuc dubia cogitabat
qualis ista salutatio. malens nimirum
humilitē non respondē. quam tenuē loqui
que ueseret. Jam ū confortata. et bene pre
meditata. anglo quidem fons loquente.
s; dō intus psuadente. erat enim dñs cum
illa. dicente anglo dñs tecum. ita g confir
mata fide scilicet depellente timorem. leti
cia uerecundiam dicit ad anglm. Quomō
fiet istud. qm uirum non cognosco. Non du
bitat de facto. s; modum requirit et ordinem.
Nec enim querit an fiet istud. s; quomō. Quasi
dicit. Cum sciat dñs nstr testis consciencie
meę. notum esse ancille sue. non cognoscere
uirum. qua lege. quo ordine. placebit ei ut
fiet istud. Si oportuerit me frangē notum ut
pariam talem filium. et gaudeo de filio. et do
leo de pposito. fiat tamen uoluntas eius.
Si uero uirgo concipiam. uirgo et pariam.
quod utiq; si placuerit ei impossibile no
erit. tunc scio uere quia respexit humili
tatem ancille sue. Quomō g fiet istud. qm

uirum non cognosco. Et respondens an
gelus. dixit ei. Spēs sēs supueniet in te. et uir
tus altissimi obumbrabit tibi. Supius dic
ta est fuisse grā plena. et nunc quomō dicit
spēs sēs supueniet in te. et uirtus altissimi obū
brabit tibi. Nunquid potuit repleri grā.
et necdum habere spm scm. cum ipse sit datus
grarum. Si autem spēs sēs in ea tā erat.
quomō adhuc tanqm nouit supueniturus
repmittitur. An forte idō nō dicit simpli
citer ueniet in te. s; addidit sup. quia et
prius quidem in ea fuit p multam grām.
s; nunc supuenitur nunciatur p habun
dantiore grē plenitudine. quam effusus
est sup illam. At ū cum plena iam sit.
illud amplius quomō cape potest. Si aut
plus aliquid cape potest. quomō ante ple
na fuisse intelligenda est. An prior qui
dem grā. tantum repleuerat mentem. se
quens ū etiam uentrem p fundē debet.
quatinus scilicet plenitudo diuinitatis.
que ante in illa fuit. et in multis scōz
spūalitē habitabat. etiam sicut in nullo
scōz corpālitē in ipsa habitare incipiat.
At itaq; Spēs sēs supueniet in te. et uirtus
altissimi obumbrabit tibi. Quid est uir
tus altissimi obumbrabit tibi. Qui potest
cape capiat. Quis enim excepta fortassis.
illa que hoc sola in se felicissime uiuit et
perit. intellectu capere. ratione discernere
possit. qualis splendor ille inaccessibilis
uirginis sese uisceribus infuderit. et ut
illa quod inaccessibile est. accedere ad se fer
re potuit. de porciuncula eiusdem corporis

cui se ammate contempant. reliq; masse
umbraculum fecit. Et forte p̄ hoc mari
me dictum est. obumbrabit tibi. quia res
nimirum in sacramento erat. que sola per se
trinitas in sola et cum sola uirgine uoluit ope
rari. soli datum est uolere. cui soli datum est
exiri. Dicatur ḡ. Sp̄s s̄s sup̄ueniet m̄te.
qui utiq; sua potencia fecundabit te. Et ut
altissimi obumbrabit tibi. hoc est illum
modum quod de sp̄u s̄o concipies. et di uir
et di sapientia. xpc sic in suo secretissimo co
silio obumbrando conteget et occultabit. q̄m
nus sibi tantum notus habeatur tibi. de
si angls respondeat ad uirginem. Quid a
me requiris. quod m̄te mor̄ exieris. Scies.
scies. et scies. s̄ illo doctore quo r̄ctore.
Ego autem missus sum uirginalem nunciare
conceptum. nō creare. Nec potest doceri n̄
a donante. nec potest adisci nisi a susci
piente. Ideo q; et quod nascetur ex te sc̄m.
uocabitur filius d̄i. Quid est dicere. Im
non de homine. s̄ de sp̄u s̄o concipies. co
cipies autem uirtutem altissimi. hoc est fi
lium d̄i. idō et quod nascetur ex te sc̄m uoca
bitur filius d̄i. Id ē non solum qui de sinu
patris in uterum tuum ueniēs obumbrabit
tibi. s̄ etiam id quod de tua substantia soci
abit tibi. ex hoc iam uocabitur filius d̄i.
quem admodum et is qui a patre est ante
sela genitus. tuus quoq; amodo rep̄ta
bitur filius. Sic autem et quod natū ē
ex ip̄o erit tuus. et quod ex te nascetur erit
eius. ut tamen non sint duo filij. s̄ un̄.
N̄ licet aliud quidem ex te. aliud ex illo sit.

iam non tamen cuiusq; suus. s̄ unus
utriusq; filius erit. Ideo q; et quod nascet̄
ex te sc̄m uocabitur filius d̄i. Attende que
so quam reuēter dixit quod nascetur ex te
sc̄m. Ne quid enim ita simpliciter sc̄m. et
absq; aditamento. Credo quia non habuit
quod ip̄e digne nominaret illud eri
mum. illud magnificentum. illud reuēdū.
quod de purissima uidelicet uirginis car
ne cum sua anima unigenito patris erat
uigendum. Si dicit sc̄a caro. uel sc̄s homo.
uel sc̄s infans. q̄quid p̄ponet. parum sibi
dixisse uidetur. Posuit ḡ indefinite sc̄m.
quia q̄quid illud sit quod ungo genuit.
sc̄m p̄culdubio. ac singularit̄ sc̄m fuit. et
p̄ sp̄e sc̄ificationem et p̄ ubi assumptionem.
Vadicit angls. Et ecce ait helisabeth cogna
ta tua et ipsa concepit filium in senectute
sua. Quid fuit necesse etiam sc̄m. uirgini
nunciare conceptum. Nunquid forte dubia
adhuc et incredulam oraculo. recencioni uo
luit confirmare miraculo. Absit. Legim̄
zacharie incredulitate ab hoc ip̄o anglo
fuisse castigatam. mariam autem in aliq
reprehensam non legimus. quin potius
fidem ipsius. helisabeth p̄bante laudatā
agnouimus. Beata inquit que credidisti.
qm̄ p̄ficietur m̄te que dicta sunt tibi ad d̄o.
S; ideo sterilis cognate conceptus uirgini
nunciatur. ut dum miraculo miraculum
additur. gaudium gaudio cumuletur.
Porro necesse erat non modico leticie et amo
ris p̄ueniente Hamari incendio. que fi
lium patne dilectionis. cum gaudio sc̄i

spe mox fuerit concepta. Nam enim
nisi in deuotissimo atq; hylarissimo co-
de: tanta se capere poterat dulcedinis & ala-
entatis affluentia. Vel ideo conceptus he-
lisabech nunciatur marie: quia pfecto
decebat ut uerbum mox dnuulgandum
ubiq; prius sciret uirgo p anglin qua
audiret ab homine. ne mater uidelicet
di a consilijs filij uideretur amota: si
eorum que in tris tam ipe gereretur
remansisset ignara. Vel ideo potius co-
ceptus helisabech marie nunciatus
est: ut dum uinc saluatoris nre pcur-
soris edocetur aduentum. rerum temp-
t ordinem tenens. ipsa melius post mo-
dum scptoribus ac predicatoribus euan-
gely referret ueritatem: que plene de oib;
ap principio celitus fuerit instructa mis-
teris. Vel ideo adhuc nunciatur marie
conceptus helisabech: ut audiens cogna-
tam ueculam & grandam cogitet uinc-
cula de obsequio: siq; illa pperante ad in-
sitandum. paruulo ipe locus & occa-
sio decur: quo minor adhuc dno. sui
officij ualeat exhibere pnuicias: & dum
ad se uincem occurrit matrum infantiaq;
ab alterutro exercitata deuocio. mirabili-
fiat miraculum de miraculis. Vide
autem ne hec tam magnifica que anglo
audis pnuiciata: ab ipso speres pfi-
enda. A quo q; si quis. ipsum audi
anglin. Quia non erit inquit ^{impossibile} apud
dm omne uerbum. Tanquam diceret.

hec que ego tam fidenter pmitto. non
de ma. s: de illius qui me misit ueritate
prehimo. quia non erit impossibile apud
eum ubum. Quale enim illi ubum in-
possibile potit esse: qui omnia fecit in uerbo.
Mouet me hoc in ubis anglicis. qui sig-
nauter non ait. quia non erit impossi-
bile apud dm omne factum. s: no omne
uerbum. An uerbo posuit ubum.
quia quam facile possunt homines lo-
qui quod uolunt. etiam quod nullatenus
facere possunt. tam facile. immo
incomparabiliter facilius ualet ds ope
implere. quicqd illi ubo ualent exprime.
Dicam apertius. Si hominibus tam fa-
cile esset facere quam dicere quod uolunt.
& ipsis quoq; non esset impossibile omne
ubum. Nunc autem qm uulgaris et
uerus sermo est. multum esse uerbo loq-
& facere. s: apud homines non apud dm.
soli do quia idem est facere quod loqui. id loq-
quod uelle. nullo non erit impossibile
omne ubum. Verbi gra. Potuerunt pre-
uidere. & pdicere ipe uirginem ut steri-
lem concepturam. ac parituram. S:
nunquid facere. ut conciperent ul parerent.
Ds autem qui eis dedit posse preuidere.
quam facile potuit tunc quod uoluit
p illos predice. tam facile potuit nunc
quando uoluit p se ipsum quod pmi-
sit implere. Siquidem apud dm nec
omne ubum dissidet ab intencione quia
ueritas est: nec factum auerbo

quia uirtus est. nec modus a factu
quia sapientia est. ac p hoc non erit
impossibile apud deum omne uerbum.
Audisti uirgo factum. audisti modum.
utrumq; mirum. utrumq; iocundum.
Iocundare filia syon. et exulta filia iherosolym.
Quoniam auditum tuo datum est gaudium et
lecticia. audiamus et nos a te responsum
lecticie quod desideramus. ut iam exultent
ossa humiliata. Audisti inquam factum.
et credidisti. crede et de modo quod audisti.
Audisti quia concipies et paries filium.
audisti quod non per hominem sed per spiritum sanctum.
expectat angelus responsum. tempus est
enim ut reuertar ad dominum qui misit eum.
Expectamus et nos omnia uerbum misera
tionis. quos miserabiliter premit sen
tencia dampnationis. et ecce offertur
tibi precium uere salutis. statim liba
mur. si assensu. In sempiterno dei uerbo fac
ti sumus omnes. et ecce morimur. in tuo
breui responso sumus reficiendi. ut ad
uitam reuocemur. hoc supplicat a te o
pia uirgo. stebilis adam cum misera so
bole sua erul de paradiso. hoc abraham.
hoc dauid. hoc ceteri flagitant sancti. patres
scilicet tui. qui et ipsi habitant in regione
umbre mortis. hoc totus mundus tuis
genibus proolutus expectat. Nec mirum
quando ex ore tuo pendet consolatio mi
serorum. redemptio captiuorum. liberatio
dampnatorum. salus denique uniuersorum
filiorum adam. totius generis tui. Da
uirgo responsum. festinant omnia responde

uerbum. quod tua. quod inferi. quod ex
pectant et superi. Ipse quoque omnium rex et
dominus quantum concupiuit decore tuum.
tantum desiderat et responsionis assensum.
in qua uimirum proposuit saluare mundum.
Et cum placuisti in silencio. iam magis pla
cebis ex uerbo. cum ipse clamet eccelo. Spul
era me mulieres. fac me audire uocem
tuam. Si ergo cum tu facias audire uocem
tuam. ipse te faciet uidere salutem ueram.
Nunquid non hoc est querebas. quod
gemebas. quod diebus ac noctibus ora
do suspirabas. Quid igitur. Tu es
cui ^{hoc} promissum est an aliam expectamus.
Immo tu ipsa. non alia. Tu inquam illa
promissa. illa expectata. illa desiderata. ex
qua seipsum pater tuus iacob iam morti appi
ans. uitam sperabat etiam cum dicebat.
expectabo salutare tuum domine. in qua
denique et per quem. deus ipse rex noster ante secula.
disposuit operari salutem in medio terre.
Quid ab alia speras. quod tibi offertur. quod
per aliam expectas. quod pro te mori crederi
tur. dum modo prebeas assensum. res
pondeas uerbum. Responde itaque ceteris
angelis. immo per angelum domino. Responde
uerbum. et suscipe uerbum. Profer tuum. et
concipe diuinum. Emite transitorium.
et amplectere sempiternum. Quid tantulas.
Quid tepidas. Crede. confitere. et suscipe.
Sumat humilitas audaciam. uerundia
fiduciam. nullatenus conuenit nunc.
ut uirginalis simplicitas obliuiscatur
prudencia. in hac sola re ne timeas prudens

uirgo presumptione: quia si gratia in silen-
cio uerecundia: magis tamen nunc in uerbo
pietas necessaria. Apri uirgo beata cor: fidi.
labia confessioni. uiscera creatori. Ecce desi-
deratus cunctis gentibus: foris pulsat ad
ostium. O si te morantem pertransierit. et rur-
sus incipias dolens querere. quem diligit
anima tua. Surge. curre. apri. Surge pro
idem. curre pro deuotionem. apri pro confessione.
Ecce inquit ancilla domini: fiat michi secundum uer-
bum tuum. Semp solet esse gratia diuine
familiaris: uirtus humilitas. De enim
superbis resistit. humilibus autem dat gratiam.
Humilitas gratia respondetur: ut sedes gratia pre-
paretur. Ecce inquit ancilla domini. Que est
hec tam sublimis humilitas. que cedere
non nouit honoribus. insolecere gratia nescit.
Mater dei elegitur: et ancillam se nominat.
Non mediocri reuera humilitas insignis:
nec oblata tanta gratia. obliuisci humilita-
tem. Non magnum esse humilem in abiec-
tione: magna presus et rara uirtus. humili-
tas honorata. Si me miserum humilio-
ne nisi decepta simulationibus. ad aliquam
ut mediocrem honorem peruenit ecclesia. do-
minum hoc ut pro me. ut pro subditorum
peccata penitente: nonne statim oblitus qui
fuerim. talem me puto qualis ab hominibus
qui cor non uident putatus sum. Credo
fame: conscientiam non attendo. et reputas
non honore uirtutibus. sed uirtutes honore: eo
sanctiorem quo superiorem me estimo. Vi-
deas plerisque in ecclesia de ignobilibus nobiles.
de pauperibus diuites factos. subito itumescere.

puistine obliuisci abiectiois: genus quod
suum erubescere. et infimos dedignari pa-
rentes. Videas et homines pecuniosos ad
honores quoque ecclesiasticos puolare. magis
applaudere sibi scitatem. nequam dum taxat
mutacionem non mentium. et dignos se
estimare dignitate. ad quam ambiendo
perueniunt. et quod si audeo dicere adepti sunt
numis: attribuerent meritis. Omitto autem
de his quos exerceat ambitio. quibus honori
ipse inuicem superbiendi materia est. Sec-
undo quod magis doleo. postquam spiritum
santi ponam: non nullos in scola humili-
tatis superbiam magis addiscere. ac sub aliis
meritis humilibusque magistris. grauius insole-
cere: et impatientes amplius fieri in claustris
quam fuissent in seculo. quodque magis peruenit
est. plerique in domo dei non pacuntur habe-
re contemptum. qui in sua non nisi contemptibile
esse potuerunt: ut quia uidelicet ubi aplu-
ribus honores appetuntur. ipsi locum ha-
bere non inueniunt. Talem ibi honorabiles
uideantur: ubi ab omnibus honores contem-
nuntur. Video et alios quod non sine dolore
uideri debet. pro aggressam christi miliciam. rur-
sus secularibus implicari negociis. rursus ter-
renis cupiditatibus inungi. cum magna cura
erigere muros. negligere mores. sub preceptis quod
numis utilitatis. uerba uendere diuitibus. et
matronis salutaciones. et gratia sui impe-
ratoris edictum concupiscere aliena. et sua cu-
lite petere. non audientes apostolum ex impio re-
gis tubicinantem. hoc ipsum inquit delictum
est in uobis: quod causas habetis. Cur

non magis fraudem patrum. Itane mu-
dum sibi et se mundo crucifixerunt. ut qui
ante uir in suo uero ut opido cogiti fue-
runt modo circueuntes puincias et curias
frequentantes. regum noticias. principu-
um familiaritates assecuti sunt. Quid de
ipso habitu dicam in quo iam non requi-
ritur. magisq; cultu uestium quam u-
tutum insistitur. Pudet dice. unicum-
tur in suo studio muliercule. quando a
monachis precium affectatur in uesti-
bus non necessitas. nec saltem forma
religionis recenta in abitu. ornari non
armari appetunt milites xpi. qui dum
se parare ad plium et contra aerias po-
tестates pretendē paupertatis insignie de-
buerant. quod utiq; ad usum ualde for-
midant. in mollicie uestimentorum pa-
cis potius pferentes iudicium. ultra se
hostibus sine sanguine tradunt inermes.
Nec aliunde hec omnia mala contingunt.
nisi quod illam qua scdm deseruimus
deserente humilitatem. dum p hoc co-
gimur inepta denuo sectari studia secta-
rium. canes efficiamur reuertes ad uo-
nutum. Audiamus itaq; quot quot
tales sumus. quid illa respondit. que
di mat eligebatur. s; humilitate non
obliuiscatur. Ecce ait ancilla dñi.
fiat michi scdm ubum tuum. fiat
est desiderij signum. non dubitationis
iudicium. Et p hoc quod dicit fiat michi
scdm ubum tuum. magis intelligenda

est affectum exprime desiderantis. quam
affectum requirere more dubitantis. Quā
quam nil obstat intelligi. fiat esse ubum
orans. Nemo quippe orat. nisi quod credit
et sperat. Vult autem a se requiri dñs. etiam
quod pollicetur. Et ideo forte multa que da-
re disposuit. prius pollicetur. ut ex pmissio-
ne deuotio exerceatur. sicq; quod gratis da-
turus erat. deuota oratio pueatur. Sic pi-
dñs qui omnes homines uult saluos fieri.
nūta excoquet anib; et dum nos preuenit
tribuendo quod dñat. gratis agit ne gr̄is
tribuat. hoc utiq; prudens uirgo intellexit.
quando se muni gratante pmissionis. iuc-
rit mūtum sue orationis. fiat inueniens
michi scdm ubum tuum. fiat michi de
uibo scdm ubum tuum. Verbum quod
erat in principio apud dñm. fiat caro de
carne mea. scdm ubum tuum. fiat obse-
cro michi ubum non platum ut transeat.
s; conceptum ut maneat. carne uidelicet
indutum. non aere. fiat michi nō tantū
audibile auribus. s; inuisibile oculis. pal-
pabile manibus. gestabile humis. Nec
fiat michi ubum scptum et murtum. scē
mearatum et unum. hoc est non murtū
figuris mortuis in pellibus exaratum.
s; in forma humana mis castis uiscerib;
inuaciter impressum. et hoc non mortui
calami depunctione. s; sp̄s sc̄i opatione.
Et uidelicet modo quo nemini. ante factum
est. nemini post me faciendum. Porro mul-
tisarie multisq; modis olim dñs locut' est

patribus in yphis. et alijs quidem in aure.
alijs in ore. alijs etiam in manu factum
esse uerbum dñi memoratur. Michi autem
oro. ut et in uerbo fiat. iuxta uerbum tuum.
Nolo ut fiat nichil aut de clamato: ne predi-

Verbum autem figuratim significatum. aut
in imagine sompniatum. s. silenter
inspiratum. psonaliter incarnatum. cor-
poraliter miseratum. Verbum igitur
quod in se nec poterat fieri nec indigebat.
dignetur in me. dignetur michi fieri
secundum uerbum tuum. fiat quidem genera-
liter omni mundo. s. specialiter fiat michi
secundum uerbum tuum. *Explicit homilia. iij.*

Excursio

deuotionem euangelicam expo-
siui sicut potui. nec ignoro quod non omnibus
placiturum sit. s. scio me ob hanc rem
multorum fore indignationi obnoxium.
Et aut iudicabor superfluus. aut presumptor.
quod uidelicet post patres qui hunc ipsum
locum plenissime exposuerunt. rursus
in eodem uerbo expositor. ausus fueri
mittere manum. S. si quod a me dictum
est post patres. non sit contra patres. nec
propter arbitror. nec cuiquam alij dis-
plicere debere. Vbi autem dixi quod a pa-
tribus accepti. dum sic absit typos presump-
tionis. ut non desit fructus deuotionis.
patienter audiam de superfluitate causa-
tes. Non sunt tamen qui me tanquam de
ociosa et non necessaria explanatione sug-
illant. non tam intendisse exponere
euangelium. quam de euangelio sumere

occasionem loquendi quod loqui delecta-
tabat. Si uero peccavi. quod propterea magis
excitari deuotionem. quam quicquam que-
sierim utilitatem. potens erit pia uirgo
apud suum misericordem filium. hoc
meum excusare peccatum. cui hoc meum
qualemcumque opusculum deuotissime des-
tinam.

*La tua sine carens. sic tibi uirgo pariter
laus est sic xpi. qm laus explicit iste.*

*epistolanda
9ta excursio.*

Ethimo græ. latine uer. Logos sēmo l' rō. In
ethimologia. q̄i u' loq̄ū. eo q. ethimologia
do uocabim. uerā p̄nc̄ originē eloq̄m̄. i. di
stinct̄ s̄. Ethimologia ē expositio uny' uoca
buli p̄ aliū. unū sū plā magis notū. j̄ eadē liḡ
l' dūsiē p̄ r̄ p̄tates. i. l' uer. i. l' uer. i. l' uer.
lapis. q̄i l' eōs pedē. pig. q̄i p̄dib; eg.
Palpo palpas. i. t̄mē. moū. salue. anhelare.
adulari. blādū. l' manu q̄ctate sic cec̄. Cū
palpo. i. q̄ palpat i cec̄?
Est iusta petēs erictor. nemo uacill;
d̄t gradū die iusta peticio cec̄.

cu palpare ueris. i. blādū.
l' adulari.